

جغرافیای بیماری در ایران

تقریباً ۲ سال از شیوع کرونا می‌گذرد؛ یک نوع بیماری ویروسی که جهان را در همه ابعاد تحت‌تأثیر خودش قرار داد و سیستم درمان بیشتر کشورها را واداشت تا همه توجه خود را صرف آن کنند.

به گزارش سایت خبری پرسون، شاید پاندمی کرونا بیشتر توجه مردم و مسئولان درمانی را به‌خود مشغول کرده باشد، اما دیگر بیماری‌ها همچنان قربانیان زیادی می‌گیرند و مبتلایان به آن‌ها نه‌تنها کاهش نیافته‌اند؛ بلکه بیشتر هم شده است. ابتلا به بیماری‌های خاص یعنی هموفیلی، تالاسمی و دیابت به‌عنوان بیماری‌های مزمن که طولانی‌مدت افراد را درگیر خود می‌کنند، متوقف نشده است و بیماران همچنان با مشکلاتی مانند تامین دارو و مسائل مرتبط با درمان دست و پنجه نرم می‌کنند.

در این گزارش به بررسی بیشترین فراوانی بیماری‌های خاص و غیرواگیر در استان‌های مختلف پرداخته‌ایم. اینکه چرا در بعضی استان‌ها یک نوع بیماری مبتلایان بیشتری دارد؟

چه عواملی موجب شده است تالاسمی در سیستان و بلوچستان، دیابت در یزد یا سرطان دستگاه گوارش در استان‌های شمال غرب کشور افراد بیشتری را مبتلا کند؟

بررسی این موضوع از جنبه‌های بسیاری جالب توجه است به‌ویژه آنکه می‌تواند کمک کند تا افراد جدید کمتری به آن‌ها مبتلا شوند.

عوامل تالاسمی در سیستان و بلوچستان

سیستان و بلوچستان رتبه اول بیماران تالاسمی کشور را دارد، بیماری‌ای که به منابع خونی فراوان و داروهای خاصی نیاز دارد و همین موضوع استان را هر از گاهی با مشکل مواجه می‌کند.

این نیاز به قدری است که به گفته علی اکبر کرمی، معاون سازمان انتقال خون استان ۶۰ درصد خون موجود در ذخایر خونی استان برای بیماران تالاسمی مصرف می‌شود.

اپیدمیولوژیست و مدیر پیشگیری و مبارزه بیماری‌های دانشگاه علوم پزشکی زاهدان با بیان اینکه زیاد بودن ژن تالاسمی در میان مردم استان دلیلی تاریخی دارد می‌گوید: سیستان و بلوچستان از قدیم بومی بیماری مالاریا بوده است.

از آنجا که افراد مبتلا به تالاسمی کمتر به مالاریا دچار می‌شوند، مرگ تعداد زیادی از افراد سالم به دلیل مالاریا و باقی ماندن مبتلایان به تالاسمی موجب شد ژن تالاسمی در میان مردم این منطقه باقی بماند.

مجید سرتیپی درباره این موضوع که چرا در دهه‌های گذشته این بیماری در استان کنترل نشده است نیز می‌گوید: در سیستان و بلوچستان ازدواج‌های فامیلی بسیار شایع است و از آنجا که تالاسمی یک بیماری ژنتیکی است و یک چهارم فرزندان پدر و مادر مبتلا به تالاسمی مینور به تالاسمی مایژور مبتلا می‌شوند، بیماری در استان شیوع بالایی دارد.

وی ادامه می‌دهد: رایج بودن ازدواج‌های غیر محضری در استان هم مشکل دیگری است که موجب شده زوج‌ها بدون دریافت مشاوره‌های پیش از ازدواج به عقد هم درآیند و آموزش‌های لازم را دریافت نمی‌کنند.

از سوی دیگر پراکندگی جمعیت در استان زیاد است و با وجود فراوانی خدمات ژنتیک در استان دسترسی مردم به این خدمات مشکل شده است.

این اپیدمیولوژیست درباره مشکلاتی که تعداد زیاد مبتلایان به تالاسمی در استان ایجاد کرده است هم می‌گوید: بالاترین حجم تزریق خون استان به این بیماران تعلق دارد و از سوی دیگر نیاز آنان به داروی دسفرال و کمیاب شدن این دارو گاه مشکلات زیادی ایجاد می‌کند.

جدا از فشاری که تعداد زیاد بیماران به سیستم درمان وارد می‌کند خود خانواده‌ها هم بار روانی و مالی زیادی را در روند درمان بیماران تحمل می‌کنند که برایشان بسیار رنج‌آور است.

سرطان معده؛ کشنده و فراگیر

آمارها می‌گویند سالانه حدود ۱۰ هزار و ۵۰۰ مورد سرطان «جدید» در کشور تشخیص داده می‌شوند. این یعنی از هر ۱۰۰ هزار ایرانی، ۱۵۸ نفر سرطان معده می‌گیرند.

در ایران، مردان بیشتر از زنان به این سرطان دچار می‌شوند. به‌صورت تقریبی از هر ۱۰ هزار مورد سرطان، ۷ هزار نفر مرد هستند و ۳ هزار نفر زن.

شمال غرب، پرخطرترین منطقه ابتلا به این سرطان در ایران است. زنجان رتبه نخست ابتلا به سرطان معده در میان مردان و آذربایجان شرقی رتبه نخست ابتلا به سرطان معده در میان زنان را به‌خود اختصاص داده‌اند.

افراد زیر ۴۰ سال در ایران معمولاً کمتر به سرطان معده دچار می‌شوند و شیوع آن در سنین بالای ۵۰ سال بیشتر است. مردان بیشتر بین ۶۰ تا ۶۴ و زنان اغلب در بین سنین ۶۵ تا ۶۹ سالگی سرطان معده می‌گیرند.

متخصصان تمایل به مصرف زیاد نمک و استفاده از خوراکی و نوشیدنی‌های داغ در میان مردم این منطقه از کشور را دلیل این موضوع می‌دانند.

ام. اس؛ بیماری زنان جوان

ام. اس در گروه بیماری‌های سیستم عصبی گروه‌بندی می‌شود، در این بیماری بسیاری از عصب‌های موجود در مغز و نخاع به‌تدریج غلاف میلین خود را از دست می‌دهند و دستگاه ایمنی بدن فرد پادتن‌هایی را بر ضد بافت‌های خودش تولید می‌کند.

هرچند اصفهان بیشترین مبتلایان به‌ام. اس را در میان استان‌های کشور دارد. گرچه در سال‌های اخیر مسئولان علوم پزشکی اصفهان مراجعه بیماران مبتلا به ام. اس استان‌های همجوار مانند یزد و چهارمحال بختیاری به بیمارستان‌های این استان را دلیل بالا بودن آمار این بیماری در اصفهان می‌دانند.

با این حال بعضی معتقدند آلودگی‌های محیطی ناشی از وجود صنایع متعدد در این استان هم می‌تواند موجب افزایش آمار ابتلا به‌ام. اس در استان اصفهان شده باشد.

آسم؛ بیماری خوزستان

ریزگردها بیش از یک دهه است که بلای جان خوزستان و به‌ویژه شهرهای جنوبی آن، چون اهواز، آبادان و خرمشهر شده‌اند.

انتقال آب، خشکسالی و فعالیت‌های مرتبط با استخراج نفت مهم‌ترین عوامل بروز ریزگردهاست که تبعاتی، چون افزایش بیماری‌های تنفسی به‌ویژه آسم و آلرژی در میان خوزستانی‌ها داشته است.

بنابر اعلام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و براساس پیمایش‌های انجام شده خوزستان در صدر ابتلا به آسم و آلرژی در کشور قرار دارد و پس از آن سیستان و بلوچستان در رتبه دوم است.

آلودگی هوای خوزستان البته فقط نتیجه ریزگردها نیست و آلودگی‌های ناشی از فلزهای نفتی، فعالیت صناعی، چون فولاد و نیشکر هم مزید بر علت شده‌اند به‌طوری که در اغلب شهرها و روستاهای حاشیه این صنایع علاوه بر بیماری‌های تنفسی، بیماری‌های پوستی و عفونی هم قابل توجه است.

فراگیری دیابت در یزد

دیابت از بیماری‌های غیرواگیری است، افراد بسیاری در کشور به آن مبتلا هستند و یزد بیشترین مبتلایان به این بیماری را در میان استان‌ها دارد؛ میانگین شیوع دیابت در کشور ۱۲ و در استان یزد ۲۱ درصد است.

بر اساس اطلاعات ثبت شده حدود ۹۰ هزار نفر در یزد به دیابت مبتلا هستند که ۶۰ هزار نفر از آنان در مرکز تحقیقاتی، درمانی دیابت استان پرونده دارند. ۲۵ درصد از جمعیت استان نیز در مرحله «پیش دیابتی» قرار دارند که در صورت کم توجهی، ریسک ابتلا آنان به این بیماری بسیار بالاست.

مدیر مرکز تحقیقات دیابت یزد با بیان اینکه خانه‌نشینی و کم‌تحركی در شرایط کرونا موجب افزایش احتمال ابتلا به بیماری دیابت می‌شود، می‌گوید: شهروندان باید در این دوران، فعالیت‌های ورزشی را فراموش نکنند.

محمدرضا آقایی با تاکید بر اینکه ۶۵ درصد مردم استان یزد کم‌تحرك و مستعد ابتلا به برخی بیماری‌ها مانند دیابت هستند، می‌گوید: بیماری‌های قلبی و عروقی، زخم و قطع پا، تاری دید، خونریزی چشم و نارسایی کلیه از عوارض بیماری دیابت است و این عوارض می‌تواند منجر به اختلالاتی در زندگی روزانه افراد شود.

وی با بایان اینکه هزینه درمان افراد دیابتی ۳ برابر بیماران سرطانی است، می‌گوید: در هر دقیقه در دنیا ۱۹ نفر به بیماران دیابتی و ۱۲ نفر به تعداد نابیناها افزوده می‌شود که بخش قابل توجهی از آن مربوط به مبتلایان به دیابت است.

استان؛ های درگیر بیماری؛ های مزمن و خاص هم هزینه بسیاری را بابت درمان بیماران به دوش می‌کشند و بخش مهمی از سرمایه اجتماعی خود یعنی شهروندان را به دلیل این بیماری؛ ها از دست می‌دهند.

شناخت این بیماری؛ ها و جلوگیری از ابتلای تعداد بیشتری از شهروندان می‌تواند از رنج مردم و فشار بر سیستم درمان کشور بکاهد.

منبع: همشهری